

Vykypěl, Bohumil

[Sangster, Rodney B. Reinventing structuralism: what sign relations reveal about consciousness]

Linguistica Brunensia. 2014, vol. 62, iss. 1, pp. 112-113

ISSN 1803-7410 (print); ISSN 2336-4440 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/130128>

Access Date: 19. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

podobně. Oba typy mají kolumnární přízvuk na stejné slabice, přičemž oba typy lze vztáhnout k „default accent“ a „head dominance“. Ronald Kim navázal na svou disertaci z roku 2002 a znovu aplikoval metrickou fonologii vypracovanou Hallem a Idsardim na dosavadní model praindoevropských akcent-ablautových paradigmat. Alwin Kloekhorst z Leidenské školy se tradičně zaměřil na anatolské jazyky se snahou propojit erlangenský a leidenský model jako systém dvou chronologických vrstev prajazyka. Thomas Olander jako představitel Kodaňské školy ve svém příspěvku rovněž navázal na svou disertaci z roku 2006 a upřesnil svůj koncept vzniku baltoslovanských paradigmat s mobilní akcentuací jako postpraindoevropskou inovací. Tijmen Pronk z Leidenu se pokusil vzkřísit hypotézu o praindoevropštině jako tónovém jazyku, přičemž vysoký a nízký tón jsou závislé na struktuře kořene. Tato hypotéza, naposledy prezentovaná Lubotským v roce 1988 sice nikdy nedoznala širšího uznání, nicméně je zcela v intencích Leidenské školy. Paul Widmer z Marburgu rovněž navázal na svou disertaci z roku 2004 věnovanou interní akcentuační derivaci a v příspěvku se zaměřil na akcentuační vlastnosti posesivních sufixů ve védštině. Vydání sborníku se bohužel nedožil Xavier Tremblay, jehož příspěvek nebyl ani napsán a editoři do sborníku zařadili korigovaný *handout* i s ručně psanými vsuvkami. Tremblay tradičně rozšiřuje standardní model akcent-ablautových paradigmat o své vlastní typy, což ale zůstává silně spekulativní.

Sborník by si měli prostudovat především indoeuropeisté a obecně i jazykovědci se zaměřením na srovnávací jazykovědu. Texty předpokládají základní obeznámení s problematikou indoevropské akcentologie ze základních kompendií. Čtenář musí ale stále mít na paměti, že jednotliví autoři se řadí k určitým školám a předkládané výsledky neznamenaají popření alternativních názorů. Nicméně, jak zmíněná konference v Göttingenu, tak její výsledný sborník znamenají první krok k ujasnění si vzájemných stanovisek a nástup k revizi dosavadních názorů na akcentuaci a ablaut přítomných v klasických kompendiích.

Roman Sukač

Slezská univerzita v Opavě

roman.sukac@fpf.slu.cz

Rodney B. Sangster:

Reinventing Structuralism: What sign relations reveal about consciousness.

Berlin - Boston: De Gruyter Mouton 2013. (Trends in Linguistics: Studies and Monographs, 264.) XII + 217 s. ISBN 978-3-11-030373-5.

Obsah této knížky, na niž zde chceme laskavé publikum stručně upozornit, je následující. V úvodu se píše o nevyužitých možnostech strukturalismu (*Introduction: The promise of modern-day structuralism*; s. 1-14). První kapitola nastoluje téma jazykové organizace světa (1 *Seeking the correlates of meaning in language*; s. 15-20), druhá v něm pokračuje diskusí pojmu znaku (2 *Sign relations as organic properties of mind*; s. 21-27) a třetí pak navazuje pojednáním

o povaze jazykového systému (3 *Language as a self-organizing system*; s. 29–34). Nato přicházejí „aplikační“ kapitoly, vztahující v úvodních kapitolách vymezený aparát na konkrétnější témata: na analýzu gramatického významu (4 *Applying the sign principle to grammatical meaning*; s. 35–53), na kategorii pádu (5 *Case relations as a product of grammatical selection*; s. 55–68), na jevy syntaktické (6 *Extending the sign principle to syntax*; s. 69–99) a lexikální (7 *The potential of sign theory in the domain of lexical meaning*; s. 101–136). Dále pak autor odvážně vyhlíží i za hranice jazykovědy, a to kognitivně (8 *The feature hierarchy that defines human conceptual space*; s. 137–151) i neurologicky (9 *Neurological evidence for the evolution of higher-order consciousness*; s. 153–179). A končí (ovšem nehistoriograficky napsanou) kapitolou o strukturalismu v nové době (9 *The position of structuralism in the modern era*; s. 181–193) a poněkud Rousseauovským epilogem (*Epilogue: the wisdom of the primal mind*; s. 195–199).

Autor těchto řádků je toho názoru, že strukturalismus je dnes lingvistice skutečně třeba znovuobjevit, jak to inzeruje název recenzované knihy, a proto ji vlastně vzal do rukou. Vystává přitom ovšem poněkud nominalistická potíž, co se strukturalismem rozumí. To co, nabízí Sangster, je v podstatě jen domýšlení díla Romana Jakobsona a nota bene ještě domýšlení jen prostředně užitečné pro prostého lingvistu. Myslíme, že lepší by bylo znovuobjevení a domýšlení celé pražské školy.

Bohumil Vykypěl

Ústav pro jazyk český AV ČR

vykypel@iach.cz

Kroonen, Guus:

Etymological Dictionary of Proto-Germanic.

Leiden-Boston: Brill (Leiden Indo-European Etymological Dictionary Series, vol. 11), 2013, xlii+794 pp., ISSN 1574-3586 / ISBN 978-90-18340-7.

Před více než stoletím zmapovali germánskou slovní zásobu Falk a Torp v publikaci *Wortschatz der Germanischen Spracheinheit* (Göttingen: Vandhoeck & Ruprecht 1909), která má dodnes svou cenu zejména jako zdroj pragermánských rekonstrukcí. O aktualizovanou verzi tohoto spisu se pokusil více než 90 let poté Vladimír Orel v knize *A Handbook of Germanic Etymology* (Leiden-Boston: Brill 2003), když do ní promítl výsledky germánského etymologického bádání za uplynulou dobu, počínaje systematickou rekonstrukcí pragermánských substantiv od A. Zalijnjaka (1963, 1965) přes četné články věnující se germánské etymologii a konče novými etymologickými slovníky. Fakticky však nepřináší nová řešení, nanejvýš si z více etymologií vybírá jednu preferovanou. Po pionýrské studii Falka a Torpa a její poněkud kompilativní aktualizaci V. Orla přichází na scénu první etymologický slovník pragermánštiny až roku 2013. Jeho autor, Guus Kroonen, který vzešel z Leidenské indoeuropeistické školy, má přes svůj nevysoký věk (*1979) za sebou několik cenných studií na poli germánské historicko-srovnávací lingvistiky. Svým způsobem průlomová je jeho monografie (Kroonen 2011a), kde autor